

www.hrw.org

Şubat 22, 2010

Sayın Recep Tayyip Erdoğan
Başbakan
Başbakanlık
Ankara
Türkiye
Faks: +90 312 417 04 76

Konu: Fevzi Yener, Derya Y., Şinasi Halimoğlu Cinayetleri ve Diğerleri

Sayın Başbakan Erdoğan:

Pembe Hayat Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Travesti ve Transeksüel Dayanışma Derneği, İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW), Uluslararası Gey, Lezbiyen, Biseksüel, Transeksüel ve Interseksüel Derneği Avrupa Departmanı ILGA-Europe ve Uluslararası Gey ve Lezbiyen İnsan Hakları Komisyonu (IGLHRC) olarak, son günlerde Türkiye’de transeksüel bireyleri hedef alan şiddet ve cinayet olayları ile ilgili derin kaygılarımızı belirtmek için bu mektubu gönderiyoruz.

Geçen iki hafta içerisinde, iki transeksüel kadın öldürüldü. Son cinayet, 16 Şubat 2010’da, İstanbul’un Fatih semtinde gerçekleşti. Türkiye medyasından edindiğimiz bilgilere göre, transeksüel Aycan Yener (Fevzi Yener kimlik isimli) on yedi defa bıçaklandı ve boğazı kesilerek öldürüldü. 32 yaşındaki arkadaşı Seyhan Özmemiş de defalarca bıçaklandı. Seyhan Özmemiş hastaneye kaldırıldı ve durumu ciddiyetini korumakta. Görgü tanıkları, olay mahallinden kaçan üç kişiyi gördüklerini bildirdiler.

8 Şubat 2010 tarihinde kimliği belirsiz bir şahıs, 35 yaşındaki transeksüel Derya Y.’yi Antalya’nın Altındağ mahallesindeki evinde bıçaklayarak öldürdü. Türkiyeli lezbiyen, gey, biseksüel ve transeksüel aktivistlerden edinilen bilgilere göre, polis Derya Y.’yi vücudu ve yüzünde onlarca bıçak darbesi ve boğazı kesilmiş halde yatak odasında buldu. Bir transeksüel derneği olan Pembe Hayat Derneği, Derya Y.’nin Antalya’daki arkadaşları tarafından, maktülün kan kaybından vefat ettiği şeklinde bilgilendirildi.

2008 Kasım ayından bu yana, Ankara, İstanbul ve Antalya’da en az sekiz transeksüel kadın cinayete kurban gitti. İki olayda, şüpheliler tutuklandı, suçlu bulundu ve ömür boyu hapis cezasına mahkum edildi. Diğer iki olayda, şüphelilerin tutukluluk halleri ve davaları devam etmektedir. Diğer cinayetler ise soruşturulmaya devam etmektedir.

Transeksüel kadınların hedeflenerek öldürülmesi, Türkiye’deki lezbiyen, gey, biseksüel ve transeksüel bireylere yönelik gerçekleştirilen daha geniş bir şiddet örgüsünün sadece bir bölümünü oluşturmaktadır. 28 Ocak 2010’da, arkadaşları 56 yaşındaki Şinasi Halimoğlu’nu sırtı ve boynuna birçok bıçak darbesi almış şekilde yatağında çıplak bir halde ölü buldular. Türkiye mediasından edindiğimiz bilgilere göre, katil zanlısı Ufuk Yıldırım polise, Şinasi Halimoğlu ile internetten tanıştığını ve parasını çalmak için kendisiyle eşcinsel ilişki içerisine girdiğini söyledi.

Türkiyeli yetkililer, lezbiyen, gey, biseksüel ve transeksüel bireylere yönelik gerçekleştirilen bütün cinayetleri soruşturmalı ve sorumluları cezalandırmalıdır. Polisin son olayları soruşturma ve çözme çabalarının farkındayız ve bunu şükranla karşılıyoruz. Fakat, lezbiyen, gey, biseksüel ve transeksüel bireylere yönelik şiddet ve cinayet olayları artarak devam etmektedir [Ek 1’e bakınız]

İnsan Hakları İzleme Örgütü, Pembe Hayat ve diğer uluslararası kuruluşların raporlamaları, transeksüel bireylerin polis ve vatandaşlar tarafından sert ve tekrarlayan şekilde şiddete maruz kaldıklarını göstermektedir.¹ Türkiye’deki bütün vatandaşlar, transeksüel bireyler de dahil olmak üzere eşit ve tam koruma hakkına sahiptirler. Transeksüel bireyleri şiddet riski altına sokan bütün koşullarla mücadele etmek hükümetinizin zorunluluklarından bir tanesidir.

Uluslararası hükümetler üstü organlar, bu gibi şiddet olaylarına dikkat çekmişlerdir. Örneğin, Avrupa Komisyonu 2009 Türkiye İlerleme Raporu’nda, transeksüel bireylerin Türkiye’de sürekli biçimde şiddete maruz kaldığını belirtmiş ve cinsel yönelim ve Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nden lezbiyen, gey, biseksüel ve transeksüel bireylere yönelik cinsiyet kimliği açılarından özel koruma talep etmiştir.² Yakın zaman içerisinde, Türkiye’nin AB üyeliğine yönelik 2009 İlerleme Raporu tartışmaları sırasında, Avrupa Parlamentosu da transeksüel cinayetlerini özellikle vurgulamıştır.³

¹ İnsan Hakları İzleme Örgütü, “Özgürlük Hukuku’na İhtiyacımız Var”. Değişen Türkiye’de Toplumsal Cinsiyet, Cinsellik ve İnsan Hakları, 21 Mayıs 2008, <http://www.hrw.org/en/reports/2008/05/21/we-need-law-liberation-0> adresinde mevcuttur; IGLHRC, “Türkiye: Transeksüellere Yönelik İnsan Hakları İhlallerini Bitirmek İçin Kabahatler Kanunu’nu Değiştirin!”, 19 Kasım 2009, <http://www.iglhrc.org/cgi-bin/iowa/article/takeaction/globalactionalerts/1018.html> adresinde mevcuttur; Türkiye LGBT Hakları Platformu, “Dilek İnce Cinayeti Üzerine Basın Açıklaması”, 12 Kasım 2008, http://www.ilga-europe.org/europe/guide/country_by_country/turkey/protest_the_murder_of_a_turkish_transgender_in_ankara_turkey adresinde mevcuttur; LGBT Haklar Platformu, *Ankara’daki Transeksüel Cinayeti Sonrası Açıklama*, 22 Mayıs 2009, <http://news.kaosgl.com/item/2009/5/26/again-a-transgender-murder-in-turkey> adresinde mevcuttur; İnsan Hakları İzleme Örgütü, *Türkiye: Transeksüel Aktivist Öldürüldü*, 12 Mart 2009, <http://www.hrw.org/en/news/2009/03/12/turkey-transgender-activist-murdered> adresinde mevcuttur.

² http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2009/tr_rapport_2009_en.pdf adresinde mevcuttur.

³ Bkz. 2009 Türkiye İlerleme Raporu üzerine Avrupa Parlamentosu, “P7_TA-PROV(2010)0025 Kararı”, 10 Şubat 2010, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2010-0025+0+DOC+XML+V0//EN&language=EN> adresinde mevcuttur. Avrupa Parlamentosu Türkiye’ye “Kopenhag Kriterleri’ni karşılama ve Türkiye toplumunu gerekli reformları hazırlama, toplumsal cinsiyet, ırk ya da etnik köken, din, inanç, engellilik, yaş, cinsel yönelim gözetmeksizin herkesin eşitliği noktasında birleştirme yolundaki çabalarını devam ettirmesi ve yoğunlaştırması” çağrısında bulunmuştur. Ayrıca, “cinsel yönelim temelli ayrımcılık noktasında güvence yetersizliği” noktasında kaygılarını dile getirmiş, “mevzuat bünyesindeki ayrımcı maddelerin kaldırılacağına dair garanti vermesi ve homofobi temelli nefret ve şiddetin acilen cezalandırılması” talebinde bulunmuştur.

Türkiye'nin transeksüel bireylerin yaşamını korumaya yönelik pozitif adımlar atma yükümlülüğü, birçok uluslararası insan hakları araç ve organlarına dahil edilmiştir.

- a) Kamuoyunda ve devlet görevlileri arasında transeksüellere yönelik önyargıyı bertaraf etmek için çalışmak.

BM Yasa Dışı, Keyfi ve Yargısız İnfazlar Özel Raportörü devletlerin “eşcinsellere yönelik nefret ve önyargıları yok edecek, kamu personeli ile kamuoyunu cinsel azınlık mensuplarına yönelik gerçekleştirilen şiddet ve cinayet olaylarına karşı duyarlı hale getirecek politika ve programları” uygulamak zorunda olduğunu belirtmiştir.⁴

Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi'nin 5. maddesi, devletlere “cinsiyetlerden birinin üstünlüğü ya da ikincilliği ya da kadınlar ve erkekler hakkında stereotip roller temelli önyargılar veya alışılmış pratiklerin yok edilmesi” çağrısında bulunmaktadır.⁵ Birleşmiş Milletler Kadına Yönelik Ayrımcılığı Engelleme Komitesi (CEDAW Komitesi) 2005 Türkiye Raporu'nda Türkiye'ye, “bir sonraki rapor bilgileri içerisinde, birçok ayrımcılık biçimine maruz kalan adli teşkilat içerisindeki kadınlar, kadın ticareti mağduru kız ve kadınlar, Kürt kadınları ile *diğer kadın grupları* hakkında ve sağlık, eğitim ve istihdama erişimleri ile kendilerine yöneltilen birçok şiddet biçimi hakkında istatistik veri”yi sunması çağrısında bulunmuştur.⁶

- b) Soruşturmayı ve Suçların Cezalandırılmasını Temin Eden Diğer Hukuki Önlemler

1993 Kadına Yönelik Şiddeti Engellemeye Yönelik Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Deklerasyonu'nun 4(c) maddesi devletlerden, “kadınlara yönelik şiddeti, devletler ya da özel kişiler tarafından işlenip işlenmediğine bakılmaksızın, engellemesi, soruşturması ve ulusal mevzuat ile uyumlu biçimde cezalandırmasını” talep etmiştir.⁷

İşkence ve Diğer Acımasız, İnsanlık Dışı ve Aşağılayıcı Uygulama ve Cezalandırmaya Karşı Sözleşme'nin uygulanıp uygulanmadığını kontrol eden Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Komitesi 2007 yılı Genel Yorumu'nda, devletlerin lezbiyen, gey, biseksüel ve transeksüeller de dâhil olmak üzere dışlanmış gruplara yönelik şiddet ve kötü muameleyi engelleyecek yasal önlemleri almak zorunda olduğunu belirtmiştir.⁸

⁴ BM Yasa Dışı, Keyfi ve Yargısız İnfazlar Özel Raportörü Raporu, BM. E/CN.4/2002/74. 9 Ocak 2002. Paragraf 148.

⁵ Kadına Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Engellenmesi Sözleşmesi. BM Genel Kurul Kararı, 34/180, A/34/46. 20 Aralık 1985'te Türkiye tarafından kabul edilmiştir, Madde 5(a).

⁶ Kadına Yönelik Ayrımcılığı Engelleme Komitesi Sonuç Gözlemleri, Türkiye 6. Oturum, A/60/38, Ocak 2005, Paragraf 381.

⁷ BM Genel Kurulu, *Karar 48/104*, Aralık 20, 1993.

[http://www.unhcr.ch/huridocda/huridoca.nsf/\(symbol\)/a.res.48.104.en](http://www.unhcr.ch/huridocda/huridoca.nsf/(symbol)/a.res.48.104.en) adresinde mevcuttur.

⁸ İşkenceye Karşı Komite, Genel Yorum 2, Taraf Devletler Tarafından 2. Madde'nin Uygulanması, BM Belge CAT/C/GC/2/CRP. 1/Rev.4 (2007), Paragraf 21. http://hrlibrary.ngo.ru/cat/general_comments/cat-gencom2.html.

Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiseri Thomas Hammarberg, insan hakları ve cinsiyet kimliği konusunda yayımladığı dökümanda, Avrupa Konseyi üye devletlerine, “transfobik suçlar ve vakalara karşı transeksüel bireyleri koruyacak nefret suçları mevzuatını yasalaştırmaları” önerisinde bulunmuştur.⁹ Avrupa Birliği, 2009 Türkiye İlerleme Raporu’nda Türkiye’nin, lezbiyen, gey, biseksüel ve transeksüeller de dahil olmak üzere bütün azınlık gruplarına yönelik gerekli korumayı sağlama noktasındaki uluslararası yükümlülüğünü tekrar etmiştir.¹⁰ Avrupa Parlamentosu da, 10 Şubat 2010’daki genel kurul birleşiminde Türkiye’nin bu konudaki yükümlülüğünü onaylamıştır.

Türkiye’deki transeksüel bireylere yönelik devam eden sürekli şiddet ve cinayetleri bitirmek amacıyla, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti’nden aşağıdaki önlemleri almasını saygıyla talep ediyoruz:

- 1) Fevzi Yener, Derya Y. ve Şinasi Halimoğlu cinayetlerini detaylı bir şekilde soruşturmanız, ileride lezbiyen, gey, biseksüel ve transeksüel bireylere yönelik gerçekleştirilecek suçlar da dahil olmak üzere, cinayetlerin faillerinin cezalandırılması.
- 2) Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği statülerini koruma altına alan ayrımcılığa karşı yasaların çıkarılması.
- 3) Gerçekleşen şiddet olayları ile ilgili ulusal ve yerel verilerin, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği farklılığına dayalı gerçekleştirilen şiddeti de kapsayacak şekile toplanması, analiz edilmesi ve dağıtılması.
- 4) Kanun uygulayıcı kurumlara cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği konularında eğitim sunulması.
- 5) Toplumsal cinsiyet stereotipleriyle mücadele etmek amacıyla eğitim-öğretim müfredatlarına, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği farklılıklarının dahil edilmesi.
- 6) Polis ve Türkiyeli lezbiyen, gey, biseksüel ve transeksüel örgütleri arasında sürekli bir iletişim mekanizması kurulması.
- 7) Polise, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği veya cinsiyet ifadesi farklı olan bireylere suçlu muamelesi yapma rahatlığı sağlayan 5326 No.lu Kabahatler Kanunu’nun revize edilmesi. Kamu düzeni, genel ahlak, genel sağlık, çevre ve ekonomik düzeni koruma iddiasında olan bu kanunun muğlaklığı, polise yargı öncesi icra rahatlığı sunmaktadır.

Adalet Bakanlığı’nın, Fevzi Yener, Şinasi Halimoğlu ve Derya Y.’nin cezai soruşturmasının sonuçları hakkında bizi bilgilendirmesini saygıyla rica ediyoruz. Yukarıda bahsedilen önerilerimiz ile transeksüel bireylere yönelik cinayetleri durdurmak ve lezbiyen, gey, biseksüel ve transeksüel bireyleri şiddet ve ayrımcılığa karşı korumak konusunda hükümetin bizimle iletişime geçmesi noktasında çağrıda bulunuyoruz.

Bu mektubun kopyaları Sayın Adalet Bakanı Sadullah Ergin, Sayın İçişleri Bakanı Beşir Atalay, İnsan Haklarından Sorumlu Devlet Bakanı Sayın Cemil Çiçek, TBMM İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanı Sayın Zafer Üskül, TBMM Anayasa Komisyonu Başkanı

⁹ Toplumsal Cinsiyet ve İnsan Hakları Konu Belgesi (2009) p. 44.

¹⁰ <http://www.lgbt-ep.eu/news.php>

Sayın Burhan Kuzu, ve Emniyet Genel Müdürü Sayın Oğuz Kağan Köksal'a da gönderilmiştir.

Saygılarımızla,

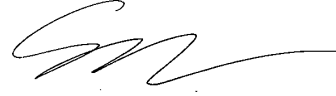
Barış Sulu
Dernek Başkanı
Pembe Hayat LGBTT Dayanışma
Derneği

Cary Alan Johnson
Başkan
Uluslararası Gey ve Lezbiyen İnsan
Hakları Komisyonu

Evelyne Paradis
Başkan
ILGA-Avrupa

Scott Long
İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW)
Lezbiyen, Gey, Biseksüel, Transeksüel
Programı Direktörü

EK 1

1. 29 Haziran 2009'da, Hadise İstanbul'daki evinde öldürüldü. Türkiye'deki lezbiyen, gey, biseksüel ve transeksüel örgütlerinin bu cinayet hakkında detaylı bilgileri yoktur.
2. 22 Mayıs 2009'da İlyas Çağan kimlik isimli Çağla Çağan, Ankara'daki evinde bıçaklanarak öldürüldü. Polis şüpheliyi tutukladı ve ilgili mahkeme heyeti katile ömür boyu hapis cezası verdi.
3. 10 Mart 2009'da, 28 yaşındaki insan hakları aktivisti transeksüel Ebru Soykan, İstanbul, Cihangir'deki evinde bıçaklanarak öldürüldü. Cinayeti öncesi Ebru Soykan, ilgili savcılığa birçok defa kendisini daha önce döven ve öldürmekle tehdit eden bir erkek hakkında suç duyurusunda bulunmuştu. Katil zanlısı suçunu itiraf edip teslim oldu; ancak dava halen devam etmektedir.
4. 11 Nisan 2009'da, 25 yaşındaki Turgut Köklü kimlik isimli Melek Köklü evinde bıçaklanarak öldürüldü. Polis şüpheliyi yakaladı ve ilgili mahkeme katile ömür boyu hapis cezası verdi.
5. 23 Mart 2009'da 38 yaşındaki transeksüel Eda Yıldırım Bursa'da ölü şekilde bulundu. Eda Yıldırım'ın başı ve genital organları vücudundan katil tarafından ayrılmış. Polis tarafından gözaltına alınan şüpheli halen tutukludur. Sürmekte olan davada, savcılık ömür boyu hapis cezası talebinde bulunmuş ancak henüz bir karar verilmemiştir.
6. 10 Kasım 2008 gecesi transeksüel Dilek İnce, Ankara'nın Etlik-İskitler bölgesinde arabası içerisinde faili meçhul kişiler tarafından pompalı tüfekle vurularak öldürüldü. Bir görgü tanığı, Ankara'daki lezbiyen, gey, biseksüel ve transeksüel örgütlerine İnce'yi siyah bir araba içerisindeki iki kişinin vurduğunu söyledi. Doktorlar İnce'nin kafasında sekiz kurşuna rastladı. Dilek İnce 2008 yılında Eryaman bölgesinde transeksüellere yönelik gerçekleştirilen sistematik saldırıların tanıklarından bir tanesiydi. Polis katilleri bulamadı.